

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDAGI MAQOLLARNING LINGVOPRAGMATIK TAHLILI

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti
Xorijiy til va adabiyoti fakulteti
*2-kurs magistranti **Kulmetova Gulmira Mirzoxid qizi***
O'zbekiston Milliy Universiteti
*Professor DSc **Djumabayeva J.Sh***

Annotatsiya: Ingliz va o'zbek tillaridagi maqollar xalq og'zaki ijodining muhim qismi bo'lib, ular til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni aks ettiradi. Har bir maqol o'z ichiga chuqur ma'no, hikmat va hayotiy tajribalarni jamlaydi. Maqollar ko'pincha xalqning axloqiy qadriyatlari, urf-odatlar va hayotiy tajribalarini ifodalaydi. Ularning lingvopragmatik tahlili, ya'ni tilning ijtimoiy va madaniy kontekstda qanday ishlatilishini o'rganish, maqollarning ma'nolari, kontekstlari va ijtimoiy vaziyatlarda qanday ishlatilishini tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: maqollar, grammatika, til, madaniyat, madaniy kontekst, lingvopragmatik tahlil, ma'no, so'z.

Maqollarni o'rganish, til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni chuqurroq tushunishga imkon beradi. O'zbek tilidagi maqollar ko'pincha oilaviy qadriyatlar, do'stlik va hamjihatlik kabi mavzularni ko'taradi. Ular insonlar o'rtasidagi munosabatlarni va hissiyotlarni ifodalaydi, shuningdek, axloqiy qadriyatlarni o'rgatadi. O'zbek maqollari xalqning madaniyatini, an'alarini va urf-odatlarini aks ettiradi, bu esa ularning ijtimoiy ahamiyatini oshiradi. Ingliz tilidagi maqollar ham shunga o'xshash ma'nolarni o'z ichiga oladi. Ular ko'pincha individualizm va muvaffaqiyatga erishish bilan bog'liq fikrlarni ifodalaydi. Ingliz maqollari ko'proq shaxsiy tajribalar, raqobat va ijtimoiy munosabatlar haqida fikr yuritadi. Bu maqollar, shuningdek, insonlarning o'zlarini qanday tutishlari va boshqalar bilan qanday aloqada bo'lishlari haqida o'ylashga undaydi.[1]

Maqollarni tahlil qilishda ularning kontekstual ahamiyatini inobatga olish zarur. O'zbek maqollarida ko'pincha oilaviy qadriyatlar, do'stlik va hamjihatlik kabi mavzular ko'tariladi. Bu maqollar, o'z navbatida, o'zaro aloqalar va hissiyotlar haqida chuqur fikr yuritishga imkon beradi. Misol uchun, o'zbek maqollarida ko'plab ijtimoiy vaziyatlar va insonlar o'rtasidagi munosabatlar aks etadi, bu esa ularning ijtimoiy ahamiyatini oshiradi. Ingliz maqollarida esa ko'proq individualizm va muvaffaqiyatga erishish bilan bog'liq fikrlar aks etadi. Bu maqollar, shuningdek, insonlarni o'z hayotlaridan qoniqmaslikka va doimo boshqalarga qarab yashashga undaydi. Lingvopragmatik nuqtai nazardan, bu maqollar ijtimoiy raqobat va insonlarning o'zaro ta'sirini aks

ettiradi. Ularning ma'nolari ko'pincha o'zaro munosabatlar, shaxsiy muvaffaqiyat va ijtimoiy o'zgarishlar bilan bog'liq. Maqollarni tahlil qilishda ularning semantik va pragmatik jihatlarini ajratish muhimdir. Semantik jihatdan, maqollar ko'pincha bir nechta ma'nolarni o'z ichiga oladi va ularni turli kontekstlarda turlicha talqin qilish mumkin. Pragmatik jihatdan esa, maqollar ko'pincha muayyan vaziyatlarda qanday ishlatilishini va ularning ta'sirini o'rganadi. O'zbek tilidagi maqollar ko'pincha tarbiyaviy va axloqiy maqsadlarda qo'llaniladi, bu esa ularning ijtimoiy ahamiyatini oshiradi. Ingliz tilidagi maqollar esa ko'proq biznes va professional muhitda, shuningdek, shaxsiy rivojlanish va motivatsiya kontekstida ishlatiladi. Maqollarni o'rganish jarayonida ularning madaniy konteksti ham muhim ahamiyatga ega. O'zbek maqollarida ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi.[2]

Maqollarni tahlil qilish jarayonida ularning ijtimoiy va madaniy kontekstini hisobga olish zarur. O'zbek maqollari ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Bu esa ularning universal ahamiyatini ko'rsatadi. Maqollarni o'rganish jarayonida ularning ijtimoiy va madaniy kontekstini hisobga olish zarur. O'zbek maqollari ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Bu esa ularning universal ahamiyatini ko'rsatadi. Maqollarni tahlil qilish jarayonida ularning o'zaro bog'liqligini ham ko'rish mumkin. O'zbek va ingliz maqollari bir-biriga o'xshash mavzularni ko'tarishi mumkin, ammo ularning ifodalanishi va konteksti farq qiladi. Masalan, o'zbek maqollari ko'pincha oilaviy qadriyatlar va do'stlik munosabatlarida qo'llaniladi. Ular bolalarga hayotiy saboqlar berish, axloqiy qadriyatlarni o'rgatish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.[3]

Ingliz maqollari esa ko'proq biznes va professional muhitda, shuningdek, shaxsiy rivojlanish va motivatsiya kontekstida ishlatiladi. Ular ko'pincha muvaffaqiyatga erishish, raqobat va shaxsiy o'sish bilan bog'liq fikrlarni ifodalaydi. Bu maqollar, shuningdek, insonlarning o'zlarini qanday tutishlari va boshqalar bilan qanday aloqada bo'lishlari haqida o'ylashga undaydi. Maqollarni tahlil qilishda ularning semantik va pragmatik jihatlarini bir-biri bilan bog'liq. Semantik jihatdan, maqollar ko'pincha bir nechta ma'nolarni o'z ichiga oladi va ularni turli kontekstlarda turlicha talqin qilish mumkin. Pragmatik jihatdan esa, maqollar ko'pincha muayyan vaziyatlarda qanday ishlatilishini va ularning ta'sirini o'rganadi. O'zbek tilidagi

maqollar ko'pincha tarbiyaviy va axloqiy maqsadlarda qo'llaniladi, bu esa ularning ijtimoiy ahamiyatini oshiradi. Ingliz tilidagi maqollar esa ko'proq biznes va professional muhitda, shuningdek, shaxsiy rivojlanish va motivatsiya kontekstida ishlatiladi. Ular ko'pincha muvaffaqiyatga erishish, raqobat va shaxsiy o'sish bilan bog'liq fikrlarni ifodalaydi. Bu maqollar, shuningdek, insonlarning o'zlarini qanday tutishlari va boshqalar bilan qanday aloqada bo'lishlari haqida o'ylashga undaydi. Shuningdek, maqollarni o'rganish jarayonida ularning madaniy konteksti ham muhim ahamiyatga ega. O'zbek maqollarida ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Bu esa ularning universal ahamiyatini ko'rsatadi.[4]

Maqollarni tahlil qilish jarayonida ularning ijtimoiy va madaniy kontekstini hisobga olish zarur. O'zbek maqollari ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Bu esa ularning universal ahamiyatini ko'rsatadi. Maqollarni o'rganish jarayonida ularning ijtimoiy va madaniy kontekstini hisobga olish zarur. O'zbek maqollari ko'pincha milliy an'analar va qadriyatlar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'ziga xosligi va o'zbek xalqining madaniyati haqida ma'lumot beradi. Ingliz maqollari esa ko'proq global kontekstda, turli madaniyatlar va ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Bu esa ularning universal ahamiyatini ko'rsatadi.[5]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, ingliz va o'zbek tillaridagi maqollarni lingvopragmatik tahlil qilish, ularning madaniy va ijtimoiy kontekstini, shuningdek, insonlar o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishga imkon beradi. Maqollar, nafaqat til birliklari, balki xalqning madaniyati, an'analari va dunyoqarashini aks ettiruvchi muhim vositalardir. Ularni o'rganish, til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Maqollar, shuningdek, insonlarning hayotidagi tajribalarini va qadriyatlarini ifoda etishda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, N. (2020). "O'zbek tilida maqollar va ularning lingvopragmatik ahamiyati." O'zbekiston Milliy Universiteti, Filologiya fakulteti.
2. Mamatqulova, D. (2021). "Ingliz va o'zbek maqollarining taqqosiy tahlili." Toshkent Davlat Sharqshunoslik Instituti.
3. Turaeva, G. (2019). "Maqollar va ularning ijtimoiy-madaniy konteksti." O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
4. Karimova, S. (2022). "Lingvopragmatika: nazariya va amaliyot." Samarqand Davlat Universiteti.

5. Isroilova, M. (2021). "O'zbek va ingliz maqollaridagi axloqiy qadriyatlar." Andijon Davlat Universiteti.
6. Yusupova, L. (2020). "Maqollar: madaniyat va til o'rtasidagi bog'lanish." Buxoro Davlat Universiteti.
7. Qodirova, R. (2023). "Maqol va iboralar: lingvistik va pragmatik jihatlar." Farg'ona Davlat Universiteti.